

ZPRÁVY A RECENZE

ZIVOTNÍ JUBILEUM PROFESORA LUBOMÍRA MOJŽÍŠKA

V červnu 1984 se dožil univ. prof. PaedDr. Lubomír Mojžíšek, DrSc., významného životního jubilea — šedesáti let — v plné tvůrčí aktivitě, společenské angažovanosti a životním optimismu. S jeho jménem je spjat rozvoj pedagogických věd na Univerzitě J. E. Purkyně i v celé naší společnosti, jeho žáci působí na školách všech typů a profilů a jeho vědecké práce jsou zdrojem inspirace široké učitelské veřejnosti. Má nemalé zásluhy na rozvoji didaktiky, teorie pracovní výchovy, pedagogického poradenství a diagnostiky i některých dalších oborů, kterým obětavě věnuje všechny své síly i schopnosti.

Prof. Mojžíšek se narodil 18. června 1924 v Kolíně v dělnické rodině. Studoval reálné gymnázium v Bratislavě a v Brně, kde maturoval v roce 1943. Až do konce války byl nasazen v kovoprůmyslu. Od roku 1942 byl aktivně činný v ilegální skupině ČSM, po osvobození v květnu 1945 vstoupil do KSČ. Vysokoškolského vzdělání nabyl na filozofické a pedagogické fakultě brněnské univerzity, kde dosáhl v roce 1952 doktorátu z pedagogiky a psychologie. Po krátkém působení na všeobecně vzdělávacích školách pracoval v oddělení pro mimotřídní a mimoškolní výchovu v brněnském Výzkumném ústavu pedagogickém. Od počátku se zabýval teorií a metodikou pracovní výchovy a polytechnického vzdělání, a to zejména v pracovních a technických zájmových činnostech. Danou problematiku řešil nejen v celostátním kontextu, ale i v těsné spolupráci s jinými socialistickými státy, zvláště se Sovětským svazem, NDR a Polskem.

Od roku 1959 působí na katedře pedagogiky filozofické fakulty Univerzity J. E. Purkyně v Brně, kde přednáší didaktiku, teorii pracovní výchovy, pedagogickou diagnostiku a teorii vyučování pedagogice. Současně po léta učí i na přírodovědecké fakultě UJEP obecně pedagogice a didaktice a podílí se tak na přípravě širokého okruhu učitelů základní a střední školy. V roce 1965 obhájil na filozofické fakultě v Bratislavě kandidaturu pedagogických věd a na základě habilitačního řízení byl k 1. listopadu 1967 jmenován a ustanoven docentem pedagogiky na filozofické fakultě UJEP. Sedmdesátá léta postupně přinesla významné plody jeho dlouhodobé vědecko-výzkumné práce v didaktice a v teorii pracovní výchovy. V roce 1975 vychází jeho monografie „Vyučovací metody“ a o tři léta později jeho syntetická práce „Pracovní výchova dětí a mládeže“, která byla základem jeho doktorské obhajoby na Karlově univerzitě v Praze v roce 1983. K 1. září 1980 byl jmenován a ustanoven profesorem pro obor pedagogika. Na jeho úspěšnou práci o vyučovacích metodách navázala v roce 1984 monografie „Vyučovací hodina“, která systematicky a moderně řeší tento aktuální didaktický problém naší školy.

Vědecká činnost prof. Mojžíška je velmi rozsáhlá a zabírá několik okruhů. Jádrem jeho práce tvoří problémy pracovní výchovy, otázky polytechnického vzdělání a pro-

fesionální orientace; k tomu se váží jeho studie z pedagogické diagnostiky i jeho práce didaktické. Je autorem osmi knižních publikací a na dalších knihách se spolupodílel. Vydal přes padesát zásadních teoretických studií a více než sto metodických statí v odborných časopisech a sbornících. Výsledky své vědecké práce prezentuje na vědeckých konferencích u nás i v zahraničí (SSSR, NDR, BLR) a současně je poskytuje i širší učitelské veřejnosti na celostátních pedagogických konferencích i na seminářích krajských pedagogických ústavů a okresních pedagogických středisek. Pravidelně publikuje v časopise *Výroba a škola*, kde je zakládajícím členem redakční rady. Jako člen pedagogické komise kolégia pro pedagogiku a psychologii ČSAV se podílí na rozvoji pedagogických věd v Československu a současně po léta participuje na řešení státního plánu vědeckého výzkumu v oboru své specializace.

Nemalá je pedagogická činnost prof. Mojžíška. Za léta svého vysokoškolského působení odchoval celé generace učitelů základních a středních škol, desítky absolventů odborného studia pedagogiky, doktorandů a aspirantů. Jako člen komise pro kandidátské obhajoby v oboru pedagogika se podílel na zkvalitnění mnoho odborníků pedagogických věd. Svým posluchačům se obětavě věnuje, pravidelně pro ně připravuje hodnotná skripta a další studijní pomůcky a poskytuje jim mnoho času v individuální přípravě. Je učitel náročný a přitom laskavý, který má pochopení pro studijní i životní problémy studentů a dovede jim pomoci.

Rozsáhlá je jeho angažovanost politická a veřejná. Jako člen KSČ od roku 1945 zastává permanentně významné stranické funkce a již více než dvě desetiletí působí jako úspěšný lektor Domu politické výchovy. Angažovaně pracuje v Socialistické akademii. Po léta se podílí na vedení Československé pedagogické společnosti při ČSAV jako člen předsednictva hlavního výboru a svou iniciativou přispívá k rozvoji činnosti této společnosti jak v oblasti vědecké, tak i popularizační. Trvale spolupracuje s Krajským pedagogickým ústavem a s Krajským kulturním střediskem a obětavě poskytuje svou pomoc ve prospěch dalšího rozvoje učitelů, vychovatelů i lektorů.

Za tuto obětavou politickou a veřejnou práci se mu dostalo řady uznání; je držitelem pamětní medaile ÚV KSČ k 25. výročí Února, stříbrné medaile UJEP, uznání rektora UJEP, uznání MěstV KSČ i MěstV SAK.

Do dalších let vstupuje prof. Mojžíšek v plné svěžesti s bohatým a náročným plánem další vědecké, pedagogické a veřejné činnosti ve prospěch naší společnosti. Přejeme mu, aby se mu nadále práce dařila a aby mohl uskutečnit všechny své tvůrčí záměry v klidu, pohodě a plné spokojenosti.

Vladimír Jůva

Jarmila Skalková a kolektiv: Úvod do metodologie a metod pedagogického výzkumu.
Praha, SPN 1983, 204 s.

V současné době jsme svědky nebyvalého rozvoje pedagogických věd, který je odrazem naléhavých společenských potřeb spjatých s přestavbou a s dalším rozvojem výchovně vzdělávacího systému mládeže i dospělých v rozvinuté socialistické společnosti. Pedagogické vědy stále rozšiřují pole svých výzkumů i ověřování nových výchovně vzdělávacích modelů koncipovaných ve shodě se základními stranickými a státními dokumenty a projekty. V tomto komplexu se jeví jako aktuální potřeba hlubšího rozpracování metodologie pedagogiky — významného nástroje zkvalitnění pedagogických výzkumů i pedagogické teorie.

Právě na úseku syntetických prací z oblasti pedagogické metodologie zjišťujeme v dosavadní československé pedagogické literatuře závažný nedostatek klíčového díla koncepční povahy. Tento nedostatek se řešil překlady zahraničních prací, které však byly nutně odtrženy od domácí pedagogické reality, od jejích tradic i perspektiv. Potřeba syntetického díla z oblasti pedagogické metodologie je zvláště aktuální při přípravě pedagogických odborníků na univerzitách a při přípravě učitelských kádrů na řadě dalších vysokých škol. Ze všech těchto hledisek je proto třeba uvítat kolektivní vysokoškolskou učebnici *Úvod do metodologie a metod pedagogického výzkumu*, kte-